

**КРИМСЬКА
ПРАВОЗАХИСНА
ГРУПА**

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ З РЕАГУВАННЯ НА ПАНДЕМІЮ COVID-19 У КРИМУ

(4 – 17 ТРАВНЯ 2020 РОКУ)

ЗМІСТ

1. Акти й рішення де-факто органів влади
2. Обмеження пересування через КПВВ
3. Практика застосування обмежувальних заходів
4. Інформування населення, доступ до необхідних медичних послуг і засобів індивідуального захисту
5. Висновки й рекомендації

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

На сайті Кримської правозахисної групи ви можете ознайомитися з попередніми результатами моніторингу ситуації з реагування на пандемію COVID-19 в Криму

16 — 29 березня 2020 року

30 березня — 5 квітня 2020 року

6 — 12 квітня 2020 року

13 — 19 квітня 2020 року

20 — 26 квітня 2020 року

27 квітня – 3 травня 2020 року

1. АКТИ Й РІШЕННЯ ДЕ-ФАКТО ОРГАНІВ ВЛАДИ

1.1. Крим

11 травня наказом «очільника Криму» С. Аксьонова № 158-У «Про внесення змін до Наказу Глави Республіки Крим від 17 березня 2020 року № 63-У»¹ було відновлено роботу стоматологічних клінік і медичних комісій для осіб, котрі вступають на державну службу, й претендентів на посади суддів, прокурорів, слідчих тощо. Водночас було збережено обмеження у користуванні громадським транспортом до 31 травня.

З 12 травня вперше було запроваджено обов'язкове використання масок у транспорті, крамницях і громадських місцях, а також під час виконання робіт або надання послуг.

15 травня наказ № 163-У «Про внесення змін до Наказу Глави Республіки Крим від 17 березня 2020 року № 63-У»² став, власне, одним з етапів «виходу з карантину», скасовувавши низку обмежень з 18 травня. Вимога так званої «самоізоляції» скасовується для усіх мешканців, окрім осіб віком за 65 років і тих, котрі мають захворювання, зазначені у додатку до наказу. Заборона на проведення публічних масових заходів, зокрема й мирних зібрань, залишається чинною. Багато організацій, а також значна кількість підприємців в змозі поновити роботу в звичайному режимі з 18 травня, тому що перелік видів діяльності, тепер дозволених, був доповнений 101 видом економічної діяльності. Водночас діяльність у сфері туризму лишається призупиненою.

1.2. Севастополь

6 травня «губернатор Севастополя» видав наказ № 39-УГ³ «Про внесення змін до Наказу Губернатора міста Севастополя від 17.03.2020 № 14-УГ «Про запровадження на території міста Севастополя режиму підвищеної готовності»», яким був знятий ряд обмежень. Як-от, було дозволено використання маломірних суден для аматорського рибного лову й прогулянок з родиною, відновлено роботу об'єктів торгівлі будівельними матеріалами й роздрібної торгівлі непродовольчими товарами (за умови перебування всередині не більше одного покупця на 10 кв. м), діяльність підприємств машинобудівної галузі, легкої промисловості, хімічної промисловості, а також робота «центру надання державних послуг».

З 11 травня місцевим мешканцям дозволено пересуватися містом для відвідування крамниць непродовольчих товарів, прогулюватися з дітьми дошкільного й молодшого шкільного віку у межах прибудинкової території, а також дозволені тренування, пробіжки, велопогулянки.

11 травня наказом № 40-УГ⁴ було продовжено режим так званої «самоізоляції» до 17 травня (зобов'язання перебувати вдома, за винятком випадків, зазначених у наказі).

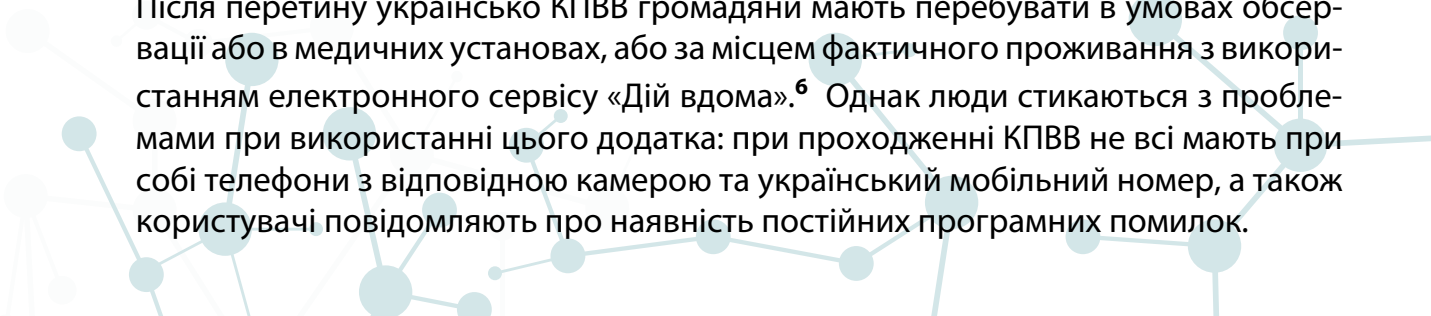

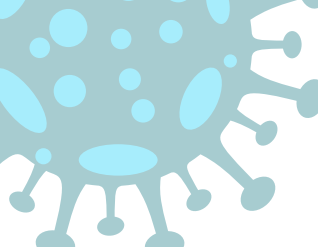
2. ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ЧЕРЕЗ КПВВ

На російських КПВВ з Кримом продовжують діяти обмеження виїзду для громадян України, які постійно проживають на півострові. Кримчани, які «автоматично» вважаються громадянами РФ, можуть одноразово виїхати з Криму, надавши для перетину український паспорт як «громадянство іншої країни або документ, що підтверджує постійне проживання за межами РФ». Також можуть виїхати в разі смерті одного з подружжя, батьків, дітей, усиновлювача, усиновленого, опікуна та піклувальника.

На **українських КПВВ** з Кримом продовжують діяти обмеження в'їзду–виїзду, запроваджених КМУ,⁵ відповідно до яких громадяни України можуть виїхати з Криму або в'їхати туди за наявності підстав гуманітарного змісту (незалежно від реєстрації місця проживання). Рішення щодо пропуску через КПВВ за таких підстав ухвалює голова Державної прикордонної служби України.

Після перетину українсько КПВВ громадяни мають перебувати в умовах обсервації або в медичних установах, або за місцем фактичного проживання з використанням електронного сервісу «Дій вдома».⁶ Однак люди стикаються з проблемами при використанні цього додатка: при проходженні КПВВ не всі мають при собі телефони з відповідною камерою та український мобільний номер, а також користувачі повідомляють про наявність постійних програмних помилок.

3. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

За інформацією де-факто влади, станом на 5 травня 20 593 організації та підприємства Криму відновили свою роботу після зняття низки обмежень на економічну діяльність наказом від 29 квітня⁷. Як-от, продовжили роботу перукарні, салони краси, підприємства з ремонту побутової техніки, взуттєві та кравецькі майстерні, салони мобільного зв'язку, магазини будматеріалів й автозапчастин⁸.

Проте не всі підприємства дотримуються правил дезінфекції та використання заходів індивідуального захисту. Зокрема, роботу підприємства у Червоногвардійському районі було припинено за рішенням суду терміном на 30 діб через порушення протиепідемічних норм⁹. Окрім того, де-факто влада підтвердила, що у кримських торговельних центрах бракує обладнання для проведення дезінфекції¹⁰.

Діяльність у сфері туристичного бізнесу залишається забороненою, втім деякі готелі та пансіонати продовжують надавати послуги, заселяючи туристів. Як-от, співробітники «Управління Федеральної податкової служби РФ» виявили в Криму 500 об'єктів розміщення туристів, які продовжують працювати, не зважаючи на заборону діяльності¹¹. Деякі власники міні-готелів і пансіонатів повідомили КПГ, що змушені вдаватися до таких заходів, тому що не мають інших джерел прибутку для утримання родини.

У Севастополі було дозволено риболовлю на маломірних судах, але індивідуальне рибальство з берега залишилося під заборонаю.

З 12 травня використання масок у громадських місцях і крамницях є обов'язковим. Однак моніторинг магазинів продовольчих і непродовольчих товарів у 5 містах Криму засвідчив, що зазвичай маски використовують співробітники магазину, а покупці нерідко ігнорують цю вимогу.

Попри транспортні обмеження всередині Криму, авіасполучення з регіонами РФ, де зберігається високий рівень захворюваності на COVID-2019, не призупинено. З початку травня до Сімферополя здійснюється від 5 до 10 авіарейсів щодня, більшість яких – з Москви. Зокрема, 4 травня до Криму прибуло 6 літаків, з них 5 – з Москви. 10 травня в Сімферополь прибуло 10 авіарейсів, з них 5 – з Москви. 11 травня – 7 авіарейсів, з них 5 – з Москви.¹²

Станом на 17 травня Москва (більш 140 000 підтверджених випадків) і Московська область (понад 25 000 підтверджених випадків) є епіцентрами інфікування COVID-19 у РФ. Для порівняння: на всій підконтрольній Україні території станом на 17 травня зареєстровано всього 18 291 випадок захворювання¹³.

СІЗО й колонії в умовах пандемії

У ФКУ СІЗО-1 ГУФСВП Росії у Ростовській області (Ростов-на-Дону) утримується щонайменше 14 мешканців Криму, котрі позбавлені волі у рамках політично умотивованих кримінальних справ. У відповідь на адвокатський запит щодо забезпечення Сервера Мустафаєва засобами індивідуального захисту під час етапування його на судові засідання начальник ФКЗОХ МСЧ-61 (медична частина в цьому СІЗО) А. Пачганов повідомив, що засоби захисту в'язні мають придбати самостійно в магазинах ФГУП «Калуське» ФСВП РФ.¹⁴ Проте набути такі засоби у цих магазинах вкрай складно, тому що кількість товару обмежена, а ціни істотно завищені у порівнянні з ринковими.

За інформацією в'язнів і їхніх родичів, у колоніях РФ і Криму заборонили передачу посилок від родини на час карантину. Внаслідок цього в'язні залишилися без необхідних продуктів, ліків і вітамінів, що негативно впливає на стан їхнього здоров'я.

У СІЗО Сімферополя деякі продукти й ліки беруть у формі посилок, але молочні продукти для передачі заборонені.

Ігноруючи рекомендації Європейського Комітету з питань запобігання тортурам або нелюдському чи такому, що принижує гідність, ставленню чи покаранню та Всесвітньої організації охорони здоров'я, стосовно кримчан суди, як і раніше, продовжують терміни утримання під вартою. Зокрема, Апеляційний військовий суд міського округу Власіха Московської області відхилив скаргу захисту українського активіста Олега Приходька на рішення щодо продовження йому терміну утримання під вартою. «Верховний суд» Криму також відхилив скаргу захисту Рустема Шейхалієва й залишив його під вартою до 15 червня 2020 року.

Мілітаризація в умовах «карантину»

У Криму патрулювання населених пунктів стало здійснюватися із залученням воєнізованої організації Росгвардія з використанням гвинтокрилів. У такий спосіб де-факто влада виявляла місця відпочинку місцевих мешканців.

Кількість патрулів, котрі стежать за дотриманням «режиму самоізоляції» в Криму, було збільшено за рахунок 150 членів парамілітарних формувань козаків у Керчі, Феодосії, Ялті, Алушті, Євпаторії та Сімферополі¹⁷.

6 травня авіація Чорноморського флоту РФ здійснила над Севастополем репетицію повітряного параду, присвяченого 75-й річниці Перемоги¹⁸. Цього ж дня репетицію параду також провели над Керчю¹⁹. 9 травня авіапаради відбулися у Керчі та Феодосії.

Відповідальність за порушення обмежень

Раніше КПГ повідомляла про безпритульного Володимира Котолупова, на якого у Сімферополі був складений протокол за порушення «режиму самоізоляції», хоча він не має помешкання. Розгляд його справи в суді не відбувся, тому що протокол анулювали самі співробітники МВС²⁰.

Де факто влада регулярно вчиняє перевірки туристичних об'єктів Криму – гостьових будинків і міні-готелів – на предмет розміщення туристів. Найчастіше представники де-факто влади телефонують на такі об'єкти, видаючи себе за туристів. У разі згоди забронювати номер або розмістити такого «туриста» після проведення «контрольної закупки» співробітники поліції складали адмінпротокол за статтею 20.6.1 щодо власника.

За підсумками моніторингу судів, Кримська правозахисна група зафіксувала у період з 1 квітня до 18 травня 5 211 адміністративних протоколів щодо кримчан за порушення режиму «самоізоляції» за ст. 20.6 і 20.6.1 КпАП РФ (Невиконання правил поведінки за надзвичайної ситуації чи загрози її виникнення). За 3 947 адміністративними справами ухвалено постанови про призначення стягнення (штрафи), а 1 078 адміністративних проваджень ще не розглянуто «судами».

Лише у 67 випадках «суди» першої інстанції ухвалювали постанови про закриття справи. У «судах» другої інстанції розглянули тільки 38 апеляцій на рішення про штрафи, й лише в одному випадку ухвалу було скасовано.

Окрім того, деякі кримські «суди» не публікують інформацію про розгляд таких проваджень, тобто реальна кількість адміністративних стягнень за порушення норм про «самоізоляцію» може бути більшою.

Кримчан, зокрема, притягали до відповідальності за те, що вони «перебували на значній відстані, більше ніж 100 м від місця проживання». Рішеннями кримських «судів» ухвалюються чи попередження, чи штрафи від 1 000 до 15 000 рублів²¹. Наприклад, «Верховний суд» Криму 7 травня 2020 року залишив чинною постанову «Сакського районного суду» про штраф у розмірі 15 000 рублів.²²

4.ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ, ДОСТУП ДО НЕОБХІДНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ І ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

За офіційною інформацією де-факто влади, станом на 3 травня було зареєстровано

433

випадки інфікування COVID-19 в Криму²³

(294 – в АР Крим й 139 – у Севастополі). Інформація про перший офіційно визнаний випадок захворювання в Криму з'явилася 21 березня.²⁴

Інформація про випадки смерті, викликані ускладненнями від COVID-19, двоїста: на офіційних сайтах РФ 18 травня повідомляється про 4 смерті (2 – в АР Крим, 2 – у Севастополі), але, за повідомленням де-факто влади 18 травня, смертельних випадків 11 (9 – в АР Крим, 2 – у Севастополі).

Інформація, отримана від кількох медичних установ, засвідчує, що в офіційній статистиці кількість смертельних випадків занижується, тому що нерідко, попри наявність COVID-19, причиною смерті вказують негоспітальну пневмонію (захворювання, що розвивалося поза медичною установою), а не ускладнення, спровоковані COVID-19. Таким чином, COVID-19 не фігурує у висновку про смерть, відповідно, випадок не долучається до статистики.

До Севастополя було доправлено десять апаратів штучної вентиляції легенів (ШВЛ) від «Уральського приладобудівного заводу» для нового модульного корпусу інфекційної лікарні. Втім у лікарні повідомили, що обладнання несправне й відмовилися ним користуватися²⁵.

У Сакській районній лікарні на обсервацію були зачинені інфекційне й терапевтичне відділення, тому що там виявили випадки інфікування COVID-19²⁶.

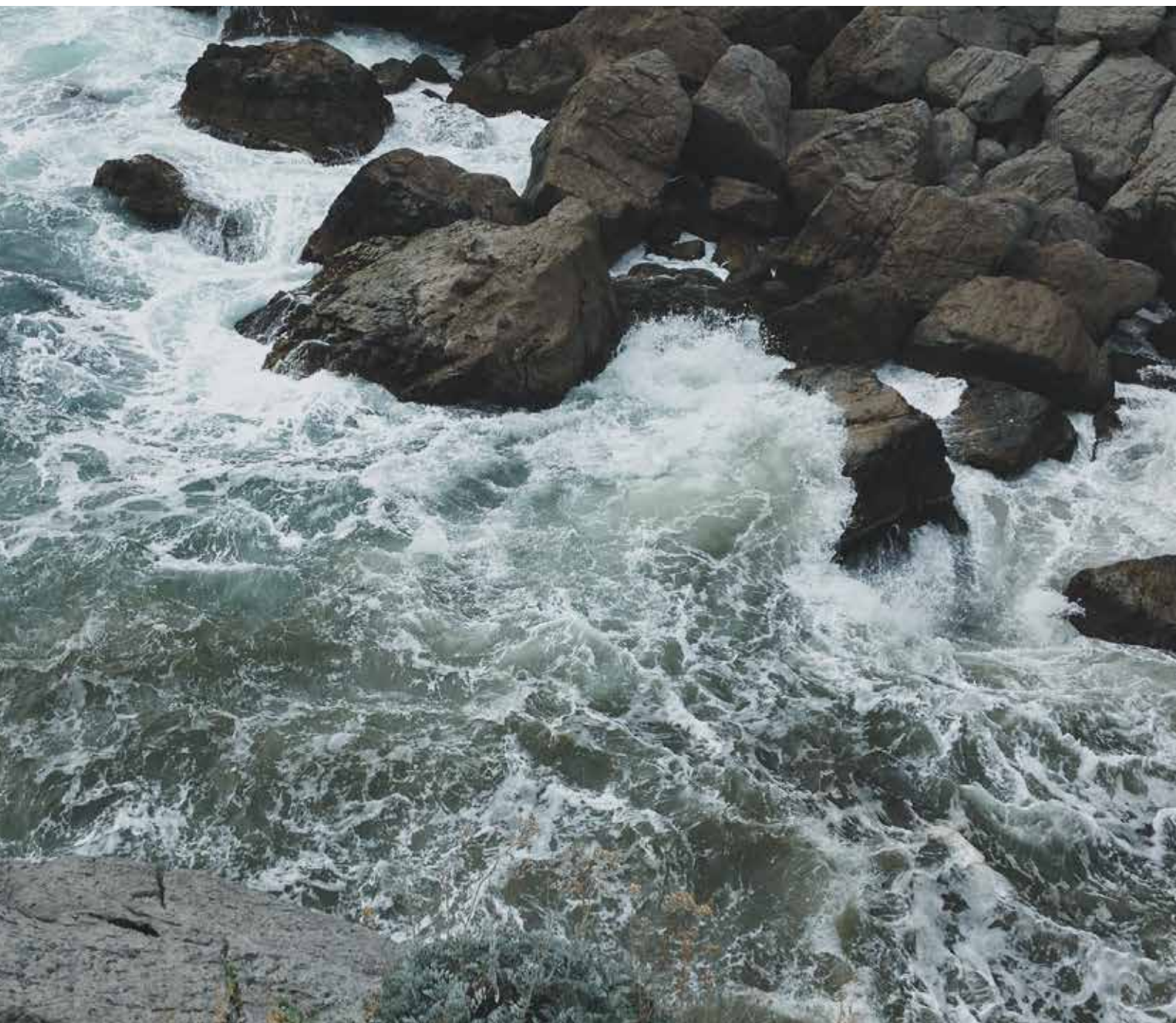
5. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У Криму стабільно збільшується кількість офіційно підтверджених випадків COVID-19, також зростає і число медичних установ, де виявлено випадки інфікування медичних працівників COVID-19. Результати моніторингу надають підстави вважати, що офіційні цифри як про кількість випадків інфікування COVID-19, так і про кількість смертей від COVID-19 занижені.

Щоденні авіарейси з Москви, регіону РФ з найбільшою кількістю підтверджених випадків COVID-19, сприяють поширенню COVID-19 на півострові.

Де-факто влада розпочала поетапний вихід «з карантину» й скасувала низку обмежень, але зберігається зростання захворюваності на COVID-19.

Ігноруючи рекомендації міжнародних організацій з питань запобігання спалаху COVID-19 у місцях несвободи, де-факто влада Криму зберігає практику застосування запобіжних заходів у формі взяття під варту, внаслідок чого СІЗО Сімферополя залишається переповненим. Окрім того, в'язні не отримують засоби індивідуального захисту, а заборона на передачу продуктів харчування та ліків у колоніях призводить до ускладнень стану здоров'я ув'язнених.

Для контролю за громадським порядком й дотриманням обмежувальних норм де-факто влада активно залучає членів парамілітарних формувань.

За нормами міжнародного гуманітарного права, РФ є державою, яка окупує. Ст. 56 Конвенції про захист цивільного населення зобов'язує РФ за допомогою всіх наявних у неї засобів забезпечити й підтримувати діяльність санітарних і лікарняних установ і служб, охорону здоров'я та громадську гігієну на окупованій території Криму, що передбачає також профілактичні та превентивні заходи, необхідні для боротьби з поширенням епідемії.

Рекомендації для уряду України:

- * не вводити вичерпний перелік підстав гуманітарного змісту для перетину українських КПВВ з Кримом, зберігши у такий спосіб можливість реагування на непередбачені обставини;
- * розробити план поетапного відновлення роботи українських КПВВ з урахуванням потреб різних категорій населення та необхідності організації транспортного сполучення між КПВВ й основними населеними пунктами з дотриманням протиепідемічних норм;
- * інформувати громадян України, котрі не мають реєстрації місця проживання на підконтрольній Україні території, про алгоритм їхніх дій у разі підозри на інфікування COVID-19.
- * здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Кримі доступними методами, включно з інформацією правозахисних організацій України.

Рекомендації міжнародним організаціям і урядам демократичних країн:

- * за спроможністю, здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Кримі;
- * не дозволяти РФ використовувати ситуацію з COVID-19 для зняття санкцій, що були запроваджені через окупацію Криму, порушення прав людини й норм міжнародного гуманітарного права.
- * звернутися до РФ з вимогою виконувати рекомендації ООН і Ради Європи щодо запобігання поширення COVID-19 у місцях несвободи Криму.